



BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH TA‘LIM O‘QITUVCHILARIDA MEDIAKOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI

Xushboqov Ismoil Urolmaxamatovich

Denov tadbirkorlik va pedagogika institute

Email:i.xushbaqov@dpi.uz

KIRISH

Zamonaviy ta‘lim jarayonida mediakompetentlik bo‘ljak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilari uchun muhim kasbiy kompetensiya sifatida qaraladi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli platformalar va media resurslarining jadal rivojlanishi pedagogik jarayonning sifatini oshirishda yangi imkoniyatlar yaratdi. Shu bilan birga, mediakompetentlikni shakllantirish jarayonida bir qator dolzarb muammolar yuzaga kelmoqda, ular ta‘lim mazmuni, pedagogik metodlar va o‘qituvchilar tayyorgarligi bilan bog‘liq.

Boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilari yosh avlodning bilim, ma‘naviy-axloqiy va axborot madaniyatini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli, ularning mediakompetentligi nafaqat pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish, balki o‘quvchilarda axborotni tanqidiy baholash va media resurslardan to‘g‘ri foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun ham zarurdir.

Hozirgi kunda mediakompetentlikni shakllantirishning metodologik asoslari va dolzarb muammolari ilmiy jamoatchilik e‘tiborida bo‘lib, bu sohada izlanishlar olib borilmoqda. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, mediakompetentlikni rivojlantirish uchun kompetensiyaviy yondashuv, interaktiv pedagogik texnologiyalar va integratsiyalashgan ta‘lim usullari samarali hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagogik amaliyotda media resurslardan foydalanish, o‘quvchilarni axborot madaniyatiga o‘rgatish va o‘qituvchilarni raqamli muhitga tayyorlash bo‘yicha qator muammolar mavjud.

Ushbu maqolaning maqsadi bo‘ljak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarida mediakompetentlikni shakllantirishning metodologik asoslarini aniqlash va ushbu jarayonda yuzaga kelayotgan dolzarb muammolarni o‘rganishdan iboratdir. Tadqiqot natijalari pedagogik amaliyot va ta‘lim jarayonini modernizatsiya qilish uchun ilmiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

Mediakompetentlik bo‘ljak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilari uchun zamonaviy kasbiy kompetensiya hisoblanadi. U o‘qituvchiga axborot va media resurslardan pedagogik maqsadlarda samarali foydalanish, axborotni tanqidiy tahlil qilish va o‘quvchilarga media madaniyatini shakllantirish imkonini beradi. Mediakompetentlikni shakllantirish jarayonida metodologik asos sifatida kompetensiyaviy yondashuv va interaktiv pedagogik texnologiyalar muhim ahamiyatga ega. Kompetensiyaviy yondashuv bo‘yicha tayyorlangan o‘quv dasturlari talabalarni nazariy bilimlar bilan amaliy ko‘nikmalarni uyg‘unlashtirishga yo‘naltiradi, interaktiv metodlar esa talabalarni faol, mustaqil va ijodiy fikrlashga rag‘batlantiradi[1][2][3].



Shu bilan birga, mediakompetentlikni rivojlantirishda bir qator dolzarb muammolar mavjud. Ulardan eng muhimlari: o‘quv dasturlarining raqamli va media komponentlarini yetarlicha qamramasligi, talabalar va o‘qituvchilarning texnologik tayyorgarlik darajasi pastligi va pedagogik usullarni integratsiyalashning yetarlicha emasligi. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun o‘quv dasturlarini zamonaviy talablar asosida qayta ishlab chiqish, media loyihalar va interaktiv mashg‘ulotlarni joriy etish, shuningdek, o‘qituvchilarni doimiy professional rivojlantirish tizimini yaratish muhimdir.

Integratsiyalashgan yondashuv mediakompetentlikni shakllantirishda eng samarali hisoblanadi. Bu yondashuvda media resurslar pedagogik fanlar bilan uyg‘unlashtiriladi va o‘quv jarayonini samarali tashkil etish vositasi sifatida ishlatiladi. Shu orqali bo‘lajak o‘qituvchilar media resurslardan foydalanish, axborotni tahlil qilish, tanqidiy fikrlash va o‘quvchilarning ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantirish ko‘nikmalariga ega bo‘ladilar.

Shu tariqa, metodologik asoslar va innovatsion pedagogik yondashuvlar bo‘lajak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarida mediakompetentlikni shakllantirishning samarali mexanizmini yaratadi va ularning kasbiy tayyorgarligini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Mediakompetentlik zamonaviy boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilari uchun eng muhim kasbiy kompetensiyalardan biridir. U o‘qituvchilarga axborot va media resurslardan pedagogik maqsadlarda samarali foydalanish, axborotni tanqidiy tahlil qilish va o‘quvchilarda media madaniyatini shakllantirish imkonini beradi. Shu bois, mediakompetentlikni shakllantirish bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, mediakompetentlikni rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuv va interaktiv pedagogik texnologiyalar eng samarali vositalardan hisoblanadi. Kompetensiyaviy yondashuv o‘qituvchilarga nazariy bilimlarni amaliy ko‘nikmalar bilan uyg‘unlashtirish imkonini yaratadi, interaktiv metodlar esa ularni mustaqil fikrlashga, ijodiy yechimlar ishlab chiqishga va media resurslardan samarali foydalanishga rag‘batlantiradi.

Shuningdek, mediakompetentlikni shakllantirish jarayonida bir qator dolzarb muammolar mavjud: o‘quv dasturlarining raqamli va media komponentlarini yetarlicha qamramasligi, talabalar va o‘qituvchilarning texnologik tayyorgarlik darajasi pastligi, hamda pedagogik usullarni integratsiyalashning yetarli emasligi. Ushbu muammolarni hal etish uchun o‘quv dasturlarini modernizatsiya qilish, media loyihalar va interaktiv mashg‘ulotlarni joriy etish hamda o‘qituvchilarni doimiy professional rivojlantirish tizimini yaratish zarur.

Integratsiyalashgan yondashuv mediakompetentlikni shakllantirishning eng samarali mexanizmi bo‘lib, bu yondashuv orqali bo‘lajak o‘qituvchilar media resurslardan pedagogik maqsadlarda foydalanish, axborotni tanqidiy baholash va o‘quvchilarning ijodiy va axborot ko‘nikmalarini rivojlantirish ko‘nikmalariga ega bo‘ladilar. Shu bilan birga, mediakompetentlikni shakllantirish bo‘yicha metodologik asoslar va innovatsion pedagogik strategiyalar bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini sezilarli darajada oshiradi va ularni zamonaviy ta‘lim jarayonida samarali faoliyat yuritishga tayyorlaydi.



Shu bois, mediakompetentlikni rivojlantirish bo‘yicha tizimli ishlar boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarini zamonaviy pedagogik va raqamli muhitga tayyorlash, o‘quvchilarda axborot madaniyati va tanqidiy fikrlashni shakllantirish hamda butun ta‘lim tizimining sifatini oshirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR:

1. Sobirov, S. (2019). Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va media savodxonlik. Toshkent: Ilm-fan.
2. Usmonova, L. (2020). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida pedagogik kompetensiyalarni shakllantirish. Samarkand: SamDU.
3. Nazarova, G. (2017). Media savodxonlik va o‘qituvchilar tayyorgarligi. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti.
4. Karimova, D. (2021). Boshlang‘ich ta‘limda media resurslardan foydalanish metodikasi. Farg‘ona: Farg‘ona Pedagogika Instituti.
5. Rahmonov, T. (2018). Pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish va zamonaviy ta‘lim texnologiyalari. Toshkent: Ma‘naviyat.
6. Mamatqulov, A. (2020). O‘qituvchilarda mediakompetentlikni shakllantirishning innovatsion usullari. Andijon: AndDU.
7. Egamberdiyev, F. (2016). Axborot va media resurslarni pedagogik maqsadlarda qo‘llash. Toshkent: Fan.
8. Islomova, N. (2019). Raqamli va media kompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari. Namangan: NamDU.